

"Sabık istibdadı hürriyet zanneden ve Kanun-u Esâsiye itiraz eden adamlara nasıl itiraz etmeyeceğim?" cümlesini izah eder misiniz?

Osmanlının bazı sefih aydın ve şairleri, hürriyeti, helal haram demeden, tam bir serbestlik olarak tasvir etmişler ve dindar halkın hürriyet ve meşrutiyete mesafeli durmasına sebep olmuşlar.

Üstad Hazretleri bu yanlışı düzeltmek için; hürriyet ve meşrutiyetin İslam'a uygun tanımını yaparak, o dindar halkı şeriata uygun olan hürriyet ve meşrutiyete alıştırmaya çalışıyor. Burada ise; o sefih aydın ve şairlerin bazı tutarsız hallerini göstererek, kabil-i hitap olmadıklarını, ciddiye alınmamaları gerektiğini ifade ediyor.

Abdulhamit Han Hazretlerini iki taraf da eleştiriyor. Bunlardan bazıları, hürriyet ve meşrutiyeti otuz sene evvel kabul ettiği için İslam'a darbe vurduğunu varsayanlar; bazıları da hürriyet ve meşrutiyeti tam temin etmeyip istibdat yaptığını savunanlar.

"Hem de çok adamlar görmüşüm, Sultan Abdülhamid'e ahrardan ziyade hücum ederdi ve derdi: 'Hürriyeti ve Kanun-u Esasiyi otuz sene evvel kabul ettiği için fenadır.' İşte, yahu, Sultan Abdülhamid'in mecbur olduğu istibdadını hürriyet zanneden ve Kanun-u Esasinin müsemmasız isminden ürken adamın sözünde ne kıymet olur?"(1)

Bu paragrafta Sultan Abdülhamid'in kısmi ve zayıf istibdadını hürriyet zannedip, hürriyetin hakiki manasına hücum eden akılsızların dikkate ve ciddiye alınmaması gerektiğine ima ediliyor.

Özet olarak; Üstad Hazretlerinin bu ifadelerinden, o dönemde kavramların iç içe girmiş ve toplum zihninin fena bir şekilde bulanmış olduğunu anlıyoruz. Üstad Hazretleri de fikirleri ile bu karmaşa ve bulanıklığı gidermeye çalışıyor. Taşları yerli yerine koyup, hürriyet ve istibdadın İslam açısından bir analizini yapıyor.

(1) bk. [Münazarat](#).